

динамика זוגית והתיאוריה של מלאני קלין

ד"ר זינה לוייטה¹

המאמר עוסק בהעמקת ההבנה של דינמיקה זוגית דרך הפרשנטיביטה התיאורטית של מלאני קלין. קלין עוסקת בלא-מודע ובאובייקטיבים מופנים המשמשים כנקודות התייחסות המוצבות מערכות יחסים אינטימיות כמו זוגיות. מערכות יחסים אינטימיות אלו מכילות מטען רגשות הכלול מחד אגרסיבית ומאידך אהבה. התמורות על העולמות הפנימיים של כל אחד מבני-הזוג ועל האינטראקציות בהםן מוביל להאבחון עמוק יותר של הדינמיקה הזוגית ולזיהוי הדרכים לשינוי דינמיות אלו. המאמר מתאר את הדינמיקה הזוגית ברצו' בין יחסי אובייקט פרימיטיביים ויחסי אובייקט בוגרים והשלכות הקליניות לטיפול זוגי.

בניזוג 'מבתיים' ברמה מודעת ולא-מודעת להכיל ולבטא, לצורך מטרות התפתחותית ו/או הגנתית, אוחם היבטים של העצמי שקשה לאדם לשאת בתוך עצמו וקיים אצל الآخر (2). 'ההבטחה' נועשת בתחום השלכה הדידית*. כל אחד מבני-הזוג משליך את יחסי האובייקט הפנימיים שלו על בן-הזוג שלו, ויוצר עליו לחץ לחות חלק ממנו ולנהוג בהתאם לפנטזיה המושלכת (5, 6). שניהם משפכים פעולה לשמור על התקווה לתוך קונפליקטים פנימיים אלה גרוטשיין מכנה תhalbך זה 'הזהות טרנס-השלכתי' (4, 7). גרוטשיין מגדיר תhalbך זה 'פונה לשדה האינטראקטיבי ההדרי של הפטיסם' (8, עמ' 237). השדה האינטראקטיבי ההדרי, עליו מדובר גרטשטיין, בא לידי ביטוי כבר בבחירה בן-הזוג, כאשר נבחר האדם המוסגלה להכיל, להזדהות ולבטא את אותו חלקים שקשה לשאת. ביחסים הזוגיים מתקיימת קבלה הדידית של השלכות בן/ת הזוג. אלא שב/ן/ת הזוג אינו רק מיכל להשלכות, הוא גם משתף פעיל אשר במקביל משליך. להזהות יש שני חלקים: חלק אחד שין למשליך והשני למי שהשליכו עליו. חיב להיות משחו בעולםו הפנימי של בן/ת הזוג אשר יהדר, ויאפשר להשלכה להתקיים. כאשר בן-הזוג משליך הוא הופך את ההיסטוריה הבין-אישיית. הם חלק טבעי של החיים הנפשיים ומתייחסים לחוויות בלתי-מודעות ולפנטזיות אשר נחות כחלק מהאני ומעניקות תחושת קיום וזהות. האובייקטיבים המופנים מהווים ייצוגים פנימיים של ההיסטוריה הבין-אישית. הם חלק טבעי של החיים הנפשיים ומתייחסים לחוויות בלתי-מודעות ולפנטזיות גזויות. מערכות יחסים אינטימיות אלו מכילות מטען רגשות הכולל, מחד, תוקפנות ותחסוך, מאידך, אהבה, תיקון, ונוקב אחריו התפתחות האדם במהלך חייו. היא ראתה את

* השלכה והזהות-השלכתיות הם מושגי יסוד בתיאוריה של קלין וחשובים להבנת דינמיקה זוגית. מודובר במושגים מורכבים שרבות נחocab עליהם עלייה מושכיה של קלין. לאחר שאין אפשרות במאמר זה להיכנס לדין החשוב והמטרן על מושגים אלה והישומים הייחודיים לטיפול הזוגי, אצמד בעיקר להגדרכה של קלין. יתר עם זאת חשוב, לדעת, להזכיר את גוטשטיין, המתאר תhalbך שהוא תוך-נפשי ובין-אישי המתאים לזוגיות.

אמור זה עוסק בהבנה של דינמיקה זוגית מנוקדת המבט התיאורטית של מלאני קלין. התיאוריה של קלין מאפשרת את הבנת החיבור בין המים התוך-נפשי למים הבין-אישי, בין העולמות הפנימיים לחיצוניים, חיבור הקיים בזוגיות. קלין מתייחסת ישירות לחשיבות בן-זוג ולדינמיקה זוגית במאמרה "אהבה, אשמה ותיקון" (1, 2):

"קיימים מניעים לא-מודעים עמוקים המשפיעים על בחירת בני זוג, והופכים שני אנשים מסוימים למורים מינית וזה עניין זה ומשמעות זה את זה" (2, עמ' 72). לטענה, זוגיות מציעה הזדמנויות ייחודית להתחזק עם הרגשות הבלתי פתרורים של מעריכות היחסים המוקדמתות: "יחסי אהבה וסיפוק מיני הדדים נחפסים על ידי שני בני-הזוג ביצירה מחדש מוחדשת ומאושרת של חיי המשפחה המוקדמים" (2, עמ' 64).

מטרה מאמר זה להעמיק את הבנת התיאוריה של קלין והשלכותיה לטיפול זוגי. תקוותי היא לגורות את החשיבה ולהפוך את התיאוריה של קלין ל'ידידותית' יותר למיטפלים בזוגות.

בחירה בן-זוג וдинמיקה זוגית

הבנת דינמיקה זוגית כרוכה בהבנת הדרך בה יחסי אובייקט מופנים משפיעים על תhalbך בחירות בן/ת זוג. האובייקטיבים המופנים מהווים ייצוגים פנימיים של ההיסטוריה הבין-אישית. הם חלק טבעי של החיים הנפשיים ומתייחסים לחוויות בלתי-מודעות ולפנטזיות אשר נחות כחלק מהאני ומעניקות תחושת קיום וזהות. האובייקטיבים המופנים משמשים מנוקדות התייחסות והם מופעלים כאשר מעצבות מערכות יחסים אינטימיות כמו זוגיות. מערכות יחסים אינטימיות אלו מכילות מטען רגשות הכולל, מחד, תוקפנות ותחסוך, מאידך, אהבה, תיקון, וראיתו الآخر כנפרד ובבעל משמעות (3, 4).

¹ רמת-השרין ziva-levite@013.net

ambilot mpetach: מלאני קלין; טיפול זוגי; עמדת דיכאון; עמדה סכיזופרואידית; פיצול; השלכה; תיקון; צורת-עין; קנהה; יכולת לעיצוב סמלים.

"תנוודות מסוימות בין העמדת הפסיכואידית-פסיכואידית לעמדה הדיביאנית מחרשות חמיד, ומהות חלק מההתהבות נורמלית ... התהבות השיכות לשתי העמדות ... מקומות יחס-גומלין זו עם זו במידה מסוימת. בהפתחות אכנורמלית, דומה כי יחס-גומלן אלה משפיעים על החמונה הקלינית" (6, עמ' 193).

יחס אובייקט פרימיטיביים, עמדת סכיזואידית-פרנוואידית ודינמיקה זוגית

בעמדת הסכיזו-פרנוואידית, החדרה המוביליה היא פחד ההכחודה של העצמי, ומכאן המונח 'פרנוואידי'. ההגנה העיקרית המשמשת כגד אימת ההכחודה היא הפיצול, ומכאן המונח 'סכיזואידי'. לזוגות בעלי יחס אובייקט פרימיטיביים, אשר חיים בעיקר בעמדת הסכיזו-פרנוואידית, אין מספיק דרכי להתחמוד עם מורכבות רגשית כמו: חסכו, כעט, עצם, שנהא, כאב או אמביוולנטיות. במצבים רגשיים כאלה עוללה החדרה וcacophony חרום, האני נסוג לתחלים של פיצול והשלכה. מנוגנים פסיכוןים אלה מתיחסים לדרכים בהן האדם, בפנטזיה, מפצץ ומרגרש אל האובייקט חכמים נפשיים בלתי נסבלים וכבלתי רצויים. התוצאה היא אובייקטים מופנמיים חלקיים הגורמים לחווית חוסר רצף של היבטים אוּהבים ושותאים של עצמי ובן-הזוג, והעלמות הפנימיות והחיצוניתים נעשים חד-ממדיים (6).

כאשר הפרט מפצץ, הוא חסר יכולת להכיר או לחת אחירות על היבטים אישיים ואמפטוליסטיים של עצמו ולקבל את עצמו כמכיל עם הטוב ועם הרע. הפיצול שומר על בן-הזוג ועל חלקים של העצמי הנחוצים כאידיאלים, נפרדים או מוחנים ממרכיבים שונים או מפחדים. בפיצול, הן העצמי והן בן-הזוג מפוצלים. כשהן-הזוג חש אכזבה או תסכול הוא חש שחשף את הכוונות האמיתיות לפגוע בו ו'ישוכ' את האבה שחש זמן קצר קודם לכך. בעוד הרע נחווה כמתכסכל, כרודף וממעורר אימה ומייצג שנהא וזעם, הטוב נוטה להפוך לאידיאלי' ומייצג אהבה ונחינה (6). הטוב/רע, שחור/לבן של הפיצול מוביל להשלכה. בזוגיות, מנוגני הפיצול והשלכה משמשים, הן כהגנה מפני רגשות בלתי נסבלים והן כהגנה וכמחסום מפני אינטימיות (1, 13).

קלין מתייחסת למנוגן ההשלכה בעמדת סכיזו-פרנוואידית, שבה שולטות חרדות הרדיפה, כרך להחנת רגשות, חוויות והיבטים בלתי נסבלים ולא רצויים של העצמי המסלקים מבפנים ומוסלכים על אובייקטים חיוניים. בזוגיות, ההשלכה מתרכשת כאשר בני-הזוג משליכים זו על זה. החלקים המושלכים נכנסים אל בן-הזוג מתוך מאמץ לשלוט בו, להחזק בו או לתקון אותו. בן-הזוג הופך למזהה עם הייחוסים המושלכים ונחווה כמסוכן (6). ההשלכה מבלבת את תחושת העצמי ותחושת הזולת. כאשר בן-הזוג אחד משליך אימפליסים על בן-הזוג השני, הוא גם משליך חלק מהאני שלו והופך את בן-הזוג להרחבת של העצמי. החלקים המושלכים חודרים לבן-הזוג והופכים אותו לאובייקט נקמני ומאים. לעומתם, בן-הזוג משליך על

הילדות המוקדמת כתקופה בה אובייקטים מופנים והופכים לאובייקט טיפוס בקשרים מאוחרים יותר. האובייקטים המופנים מעורדים אצל כל אחד מבני הזוג התנהגוויות היסטוריות מצופות וחוויות חדשות מתרשות כמלאות ציפיות ונשנות (3). יחד עם זאת, קלין מדגישה כי: "מלבד השפעות מוקדמות, יש גורמים רבים אחרים הולכים חלק בתחום המורכבים הבונים קשרי אהבה או ידידות. יחסים בוגרים נורמליים כוללים חמיד גם מרכיבים חדשניים, הנובעים מהSTITואציה החדשה, מהניסיות וmaișioth של האנשים שהיו בהם אימים בפגע, ומתוגביהם לצרכינו הרגשיים ולתוחמי העניין שלנו כלפי אנשים מוגדים" (2, עמ' 72). כאמור, בתהליך בחירת בן-זוג נבחר אובייקט אהבה הדומה לאובייקטים המופנים ומתקאים למודל הפנימי של יחסים, אשר הופנים משפחת המוצא וועליו נספו חוויות חדשות מצבי חיים בכגירות. אובייקט אהבה הנבחר נמצא ברמה התפתחותית דומה וייש לו צרכים רגשיים דומים (3, 4). "בקשר אהבה מוצלת, הנפשות הלא-מודעות של בני-הזוג תואמות זו לזו" (2, עמ' 73).

יחס אובייקט בוגרים, יחס אובייקט פרימיטיביים וזוגיות
динמיקה זוגית המאפשרת צמיחה והתפתחות כרוכה בהתמודדות עם הקונפליקט המולד בין יציר החיים לבין אהבה לשנהה. קונפליקט הנמשך במהלך החיים יכול להוות מקור סכנה למערכות יחסים. אם האדם לא התמודד בצוරה מספקת עם הקונפליקט המולד בין אהבה לשנהה, אובייקטים טובים לא יופנו מספיק וההיקשרות לאדם אהוב הופכת לנשל מאים (1). כל מערכת יחסים אינטימית בין שני בני אדם יכולה בחובה הפרה של ציפיות אשר מובילה לאכזבה ולהסכל. גורל מערכת היחסים תלוי ברמה התפתחותית של בני-הזוג המשפיעה על המתרחש כאשר בני-הזוג חביבים להתרoddע עם התסכול. דינמיקה זוגית המאפשרת צמיחה והתפתחות מחייבת גם מאמץ מודע ומתמשך לשלוח האחד לשני על כך שאינם הופכים להיות כל מה שהושלך עליהם בתחילת ולהכיר בשונות וביחסות של כל אחד מבני-הזוג (3, 10). האופן בו בני אדם מגיבים לאיגרים רגשיים אלה תלוי ברמת התפתחות של יחס האובייקט שלהם.

יחס האובייקט והשלכות על יחסים זוגיים יכולם להיות מתוירים ברצף. בקצה האחד של הרץ – יחס אובייקט בוגרים ובקצה השני – יחס אובייקט פרימיטיביים. קלין מתראה יחס אובייקט בוגרים כמייצגים את העמדה הדיביאנית, ואילו יחס אובייקט פרימיטיביים – כמייצגים את העמדה הסכיזו-פרנוואידית. בעוד החדרה המרכזית בעמדת הסכיזו-פרנוואידית היא פחד מהכחודה של העצמי, החדרה המרכזית בעמדת הדיביאנית היא הפחד מאובדן האובייקט (6, 11, 12). אנשים נעים אל מחוץ לעמודות אלו במהלך חייהם:

קיים נפרדת ואוטונומית. אם בז'- הזוג מוחננד או מחוץ לכך, אכזבה או חסcole אל מול צורתה העין, התגובה היא התקפה עוינית.

בשלב הסכיזו-פרנוואידי אין יכולת לעיצוב סמליים, להחיה היסטורית סימבולית, אלא התייחסות קונקרטית בלבד. הטעם שעולה מהאכזבה הופך לחדרה מהפנטזיות הרנסנית, שכן המחשבות והרגשות, בלי יכולת לעצב סמליים, הופכות לתוכנית פעללה הרנסנית קונקרטית לביצוע. בז'- הזוג חש כי מה שהוא השtopicן אליו בפנטזיות שלו אכן החחש, הוא באמת הרס את האובייקט האחוב, וכעת הוא בעצמו עומד להירשם (6, 15, 16, 17). מאמצעו של הפרט למגעו מהפנטזיות התקופניות וההרנסניות שלו נזק לאובייקט האחוב מתווארים עליידי קלין כתהיליך תיקון. תהליך תיקון מתרכש כפעולה כלפי אובייקטים אהובים בעולם החיצוני אשר מייצגים נזק בעולם הפנימי. הכוונה היא לתקן את העולם הפנימי באמצעות 'תיקון' בז'- הזוג (18, 19). תיקון ביחסים פרימיטיביים יכול לבוא לביטוי בצורה מאנית או אובייסטיבית. בתיקון מאני בז'- הזוג הפגע איינו מכיר בנזק שגרם ואינו מבטא דאגה אמיתי לבז'- הזוג, אלא פועל מתוך חרדה המתבטאת בביטול ובוז (15). לדוגמה, יאמר בז'- הזוג: "... זה טיפשי/ילדותי/מטווך להיעלב ממה שעשיתי/אמרתי". או: "אני מצטער שפגעתך. חבל שאתה נעלבת משתויות כאלה". התיקון האובייסיבי בא לידי ביטוי בניסיונות חזורים ונשנים לתקן את הנזק, ללא ראיית בז'- הזוג. בשני המקדים המטרה היא להשקי את החדרה מהתקופנות והנזק שנגרם. הן התיקון האובייסיבי והן התיקון המאני נידונים לכישלון שכן בז'- הזוג הפגע איינו מסוגל להכיר בתופעות שלו ובזק שנגרם לאובייקט האחוב, ולכן אין חשושה אמיתי של אשמה או הכרה בפגיעה של الآخر. בז'- הזוג הפגע לא מרגיש את הפisos, האחבה והתיקון, אלא את החדרה והברוך של 'המתיקן' (1, 20). בז'- הזוג שעה אמרה להשתקם הופך לרודפני. התיקון נכשל, ובניזוג נחוים ככפיו טובה וכאימאים.

כאשר נכשל הניטון לתקן, בני- הזוג חווים את עצם כחץ יותר מאשר האחבה המתקנת. הם חשים כי השנהה גוברת על האחבה (1, 12). האדם חש כי הкус של הרנסני והועלמות הפנימיים והחיצוניים נחווים כרודפנימים. האדם חש מאויים ממוקורות הרס פנימיים, המבוססים על אינסטינקט המוטות. לאחר שהוא משליך על בז'- הזוג, אין אפשרות לחזור כלפי בז'- הזוג רגשות אהבה המכוסים על אינסטינקט החפים (3). האני נסוג להגנות מוקדמות, והעיסוק העיקרי הוא סכיב היישרות העצמי (20, 12), מבלתי יכולת לראות את בז'- הזוג. בכך נוצרת מערכת זוגית שבה קיימת עוינות ושנאה בין בני- הזוג ומתחפה פחד מהשנהה הדו ומתהווה הרודפנות המלווה אותה. יחסיו הזוג 'מודהמים' בפנטזיות רדיפה, וכחותצתה מכך נפגמת התהוושה שהזוגיות תוכל להיות מקור לביטהון, הגנה ואחבה. היהיסים נהפכים בלתי נסבלים ומאופיינים בחוסר אווש וחשוף טיפול

בז'- הזוג השני רק טוב ומשאיר את עצמו עם כל הרע. במצב האדרה כוח נוצרת תלות וצורך לשלוט בז'- הזוג, שכן הוא מתרפס מקור כל הטוב ומקור החיים. במקביל, ההשלה האידיאלית מעוררת חרדה מהאני המכיל תופעות (6).

כתמייה מפני החדרה מהתקופנות של עצמן, אנשים אלה זקנים לאישור מחמיד מהאדם האחוב כי הם ראיים בז'- הזוג באישור ההודי המתמיד, באמצעות תחושה של אהדות ושליטה אומnipotentית על אובייקט אהבה, ככלומר אחד על השני, יוצרת למעשה ברית השומרת עליהם לכודים באופן המאפשר אוטונומיה פסיכולוגית מועטה ותחושת מופרדות חקלית. והוא מגנוון הגנה המאפשר לבני- הזוג להישאר במזוג, אך לא לחות את התלות ההדרית המפלה והמאימית (6). תחושת המופרדות החלקית אינה מאפשרת לתפות את בז'- הזוג כיישות נפרדת, להזכיר, להבין אותו ולהתקשר אל 'יהודים', קשיין, משאלותיו וציפיוויו. תחושת המופרדות החלקית גם גורמת לכך שהם אינם לוחחים אחריות על עצם, אלא משליכים על בז'- הזוג והופכים את הזוגות לאחראית למשיהם, למחשוביהם ולדרגותיהם.

שבבן- הזוג איינו עונה על הצרכים הרגשיים או כשבן- הזוג נחפט כמו שיש ברשותו משהו שהוא רוץ כמו: סיפוק, הכרה או אהבה, מתעוררת צורות-עין. צורות-עין היא ביטוי ורב- עצמה של דחף המעורר את האחבה. כשאדם לא מסופק כתוצאה מעולם פנימי לא שבע, הוא חש שבז'- זוגו חוטך ממנו שהוא זקוק לו או רוצה אותו. החוויה היא שבבן- הזוג מונע מהאחר את האובייקט הטוב, הסבלן, הנדיב. תחושת ההתרממות והשנהה מובילות לפנטזיה לרצות לחתת את כל הטוב, לקלקל אותו, לזרום, לזרע, אכזרי וקמצן. לדברי קלין, אנשים משתמשים בכלים שונים ומגוונים להגנה נגד צורות- העין. הגנות כמו: אידיאליזציה, פיצול, נטישה של האובייקט האחוב, דילול רגשי, זיזול, ביקורת הרנסנית והפחתה של האובייקט האחוב, הגברת השנהה, וגירוי צורות- העין אצל الآخر. כל ההגנות הללו אין עילוות וגורמות לצורות- העין להתגבר, מادر שهن מעוררות את חרדה הרדיפה ופוגמות בבנייה הדרגתית של האובייקט הטוב (12, 13).

לחיות מושא לצורות- עין זו חוויה קשה. בז'- הזוג המושא לצורות- העין חש התקפה והכחשה מוחלטת של המציאות הפנימית שלו עליידי בז'- הזוג. מבן- הזוג נשלה הזוזות והוא הופך לאובייקט שנמצא בבעלות בז'- הזוג ולא בבעלות עצמו. אין לבן- הזוג הזכות ליהנות, להצליח ולהיות. התחושה היא עמידה בתוך פעמון זוכות עבה שבו ניתן לאות ולהירות, אך לא להישמע, לשמעו, לחוש או שיחשו אותו (14). אין סיכוי לעבור את קיר הזוכות, או במילים אחרות, אין סיכוי להתמודד עם חומרת ההשלכות של בז'- הזוג. בני- הזוג משמשים רק מיכל להשלכות ללא זכות

זיהוי לוויטה

הרנסנית אין מתחושות במצוות החיזונית, והוא לא הורש באמצעות את בן-הזוג ויאנו עומד להיררכס (16, 17). אם החזרה בלתי נסבלת, ואחד מבני-הזוג או שניהם חווים פחד מאובדן אוטונומיה ו/או השתלטות בן-הזוג, האדם נסוג אל הגנותו מאנויות המיעודות להכחיש את החזרה, הפחד מהרסנות עצמית ומתקלות בבן-הזוג (11, 22).

הדרך בה האדם מתחמודע עם התסכול והאכבה שבין הזוג מונע ממנו את האובייקט הטוב, הסבלן והנדיב מתבטאת בייחסים זוגיים בוגרים בקנאה. קנאה היא מצב רגשי מרכיב הכרוך בכעס ובפחד של הפרט על היותו מוחוץ ליחסי האהבה. בון-הזוג חש שהחויה לאחוב ולהיות נאהב מנעה ממנו, או שהוא להילך ממנו, או שהוא חש שלבן-הזוג יש משהו שגם הוא רוצה, כמו: עבודה, טיפול והכרה. הקנאה מtabסת על צורות-עין, אולם היא מעוררת פחדה אשמה ודריפה מצורות-עין (12, 23). בייחסים זוגיים בוגרים יש יותר אינטגרציה בין האהבה לשנהה ויותר הבנה של העולם החיזוני כולל הבנה שבון-הזוג אינו וכמוו הכלמוני של الآخر. כמו כן, יש חששות בעלות על אובייקט פנימי טוב, פחדות פחד מתקלות ומאובדן בון-הזוג האחוב וייתר יכולות לחלק אותו עם אחרים.

כשהמtabסת האובייקט הטוב וצורות-העין פוחתת, יש יכולת להתענג, למצוא פיצוי על מאובדן וחסן ולהוושח הכרת תודה. הכרת תודה היא יכולה המתפתחת מתוך הבנה וקיבלה של תלות, חוסר אונים והשלמה עם מה שיש לאחרתה. כשהיש קבלה של התקלות בון-הזוג, יש קבלה של העצמי כדמות מרכיבת ולא מושלתה הזוקקה לאחר ותליה בו מבלי שתלות זו תהיה הרנסנית. הכרת תודה מאפשרת לבני-הזוג להפנים אובייקטים טובים ולחוץ את עצם ואת الآخر לא כהנסנים ומזיקים, אלא כתובים ומטיבים. ההפנמה של אובייקטים טובים מאפשרת לאדם לחלק את מה שיש לו ויש בו עם האחים. כשהעולם החיזוני נחווה כידידותי ולא רודפני מתגברת היכולת לשאטה תחשות זמניות של שנה וצורות-עין ולהבין שהן חולפות והאובייקט הטוב יופיע שוב. הצורך בהכרת תודה הוא צורך טבעי ואנושי, המאפשר לבני-הזוג להינota מעצם ומהיחסים. הכרת תודה היא מרכיב קריטי יכולת לאחוב והוא קשורה יכולות תיקון ולנטינה נדיבה (12, 13).

האהבה מקופה על השנהה והפגיעות יכולה להירפא על ידי התיקון. זוגיות שבנה בני-הזוג בטוחים, שרגשות האהבה חזקים יותר מאשר רגשות הרנסנית, מאפשרת דאגה ותלות הדידית במסגרת יחס אובייקט בוגרים. יכולת התקון מתפתחת מתוך יכולת לוטר על הרוכשנות לראות את בון-הזוג כנפרד, ומתוך יכולת לשאת אשמה מכאה על הנזק שנעשה במצוות החיזונית ובפנטזיה. בון-הזוג הפגוע מתנצל ואומר: "צר לי שפגעתי לך. אני יודע שהכאבתי לך ואני מתנצל עלך". התקון 'מצליך' שכן בון-הזוג הפגוע מקבל הכרה בפגיעה בו וחוש את האהבה והרצון לפיו (1, 20). האמונה של אדם ביכולתו לשנות בתוקפנותו שלו

הגורמים לזעם ולהגברת חרדה ודריפה וסכנה. דינמיקה זו אינה אפשרה דיאלוג זוגי בונה, אלא ייחסים הנעים בין אידיליה ללא קונפליקטים, בין ייחסים עתירי קונפליקט ועינויים. בשני המקרים הייחסים הזוגיים הופכים לנוקשים, מוגבלים ומגבילים.

יחס אובייקט בוגרים, העמدة הדיאכטונית ודינמיקה זוגית העמدة הריכאנית מייצגת את התפתחות יכולת הפהודה בין העצמי לבין האובייקט, התפתחות היכולת להפריד בין מציאות פנימית למציאות חיזונית, והתפתחות היכולת לאינטגרציה של חלק אובייקט לכדי אובייקטים שלמים. אני מחזק יותר ומסוגל לשאת אמביוולנטיות ושונות ויש יותר יכולת להתחאים פנטזיות למציאות. יכולות אלו, מלוחה בכאב ובתחוישה של אבל (20, 21). בון-הזוג בעמدة הדיאכטונית מכירים בכך כי אותו האדם, שאוהבים ו Zukoks לו, יכול גם למסכל ולהיות האדם אותו שונאים (20). לבני-זוג אלה יש יכולות אנדרויזואליים פנימיים ברורים, היוצרים מערכת וגישה מאוזנת של אנטימיות ואוטונומיה. זוג בעמدة הדיאכטונית הוא בעל יכולת להתחמודע עם טוח של רגשות, כולל התסכול, כאב, עצם, ועם, שנהה, כאב או אמביוולנטיות. יכולת זו מאפשרת להכיר ברגשות בני-הזוג ובאוכובתם, ולהחאים את ציפיותיהם, באמצעות משא ומתן וארגון מחדש של מערכת היחסים הזוגית.

התפתחות יכולה לאינטגרציה של חלק האני כמו גם התפתחות יכולת הפהודה בין העצמי לבון-הזוג באמצעות את ההכרה בהשלכות ואת לקיחתן בחזרה. תהליכי של השלכה בזוגיות בוגרת מובילים לשותפות בונה, המאפשרת הגברת האינטגרציה האישית וקבלת העצמי והآخر. השלכה ביחסים זוגיים בוגרים כוללת את יכולת להכיל את האימפלסים התוכניים של העצמי, להכיל את ההשלכות של בון-הזוג ולהתחמודע עם הקונפליקט בין אהבה לשנהה. כאשר בני-הזוג מובילים להכיל את הרגשות המושלים במקום להציג בתוקפנות, חרודת הדריפה מתמתנת, אני והآخر נחווים כפחות הרנסניים ותחושת אהבה, שהיא חנאי מוקדם למציאות אובייקט טוב, מתגברת. האובייקט הטוב מעורר השלכה של רגשות טובים החוצה, ובאמצעות הפנמה מתחזקת תחשות הבעלות על אובייקט פנימי טוב. היחס לעולם הפנימי והחיזוני משתפר והאני מתחזק ומתקבש. כל אלה מפנים מקום יכולת לאחוב (1).

החוודה המרכזית בעמدة הדיאכטונית היא הפחד מאובדן האובייקט ומאובדן האהבה. החזרה מפנוי אובייקט מתרככת על-ידי יכולת לעצב סמלים, המאפשרת ביטוס של אובייקט בתוך האישיות כקשר סימבולי מבלי לאבד את الآخر ומוביל שהעצמי הופך לאחר. יכולת לעצב סמלים מאפשרת הידבות בין העולם החיזוני לפנימי, בין הפנטזיה למציאות. זו יכולת המאפשרת לאדם לדעת כי פנטזיות

את יכולת האחוב את שינו?". ביטויי הנקנה היר גלויים וניתן היה לבחון את האioms ששהה. בצדות-ען אין הכרה בשינוי. לדוגמה: אורי, הבן המוצלח במשפחתו. גבי, הבת הלא מוצלחת במשפחה, האשאה היחסטרית יוזסורת ההגינוי' שבעלתה שמש כניצגה. בתחלת הטיפול אורי הסביר, תרגם ויציג את גבי. במהלך הטיפול, ככל שגביה החזקה ו'יצגה' את עצמה, האioms של אורי הגדל. ביחסים הטיפוליים האioms בא לידי ביטוי בהבעותensus וצורות-ען. אורי תקף, הן את המטפל והן את אשטו, והפהית בערך השינוי. עבודה איטית דרך היחסים הטיפוליים על החדרה והיכולות לחת מקום לאשתו לא שיש בכך אiom על מקוםו (האפשרות שיש שני 'מוצלחים' במשפחה) מאפשרת לבני-הזוג לנצל דיאלוג זוגי אחר.

להבנת העולם הפנימי של המטפל ולהבנת השימוש של המטפל באחרים, על המטפל הזוגי לפתוח עצמו לרשותו שמעורר אצל המטפל. זוגות המאופיינים ביחסים אובייקט פרימיטיביים מתקשים להכיל את רגשותיהם, ומעוררים באופן בלתי-מודע וgeshut זוממים אצל המטפל. המטפל עלול להחליט למלכודת של העברה-נגדית הכוללת פיצול והשלכה, ולשמש כמציאות לפועל של צרכיהם, וgeshut ומחשבות אותם בני-הזוג לא יכולם להכיל (26). טיפול בזוגות אלה, וgeshut של העברה-נגדית יכולם להיות אינטנסיביים, ולעתם אף בלתי נסבלים. המטפל הזוגי יכול למצוא את עצמו מכיל (ומזהה) חרדות אינטנסיביות וחושurd, הגנתי, מבולבל, בלתי כשי וכועס. המטפל ומצבים נפשיים מעוררים. כתוצאה לכך, הוא עלול להשתתפות לונזה את הזוג, לסגת לעמדת פסיבית, להחצין זאת באמצעות נקנות, או להשתתפות ולספק פנטזיות אידיאלית ולהפוך למטפל האידייאלי', תוך מחובות לעשותות שהוא שיציל את הזוג במקומות לנסות ולהבין את מה שהוא חווה (27). מטפל המנסה להחערב, יכול למצוא את עצמו תוך מן קוצר לכוד בדינמיקה בה הוא נתפס כנווט ומאים לאחד מבני-הזוג ותומך ומודעה עם השני, ככלומר הוא ברומנית אובייקט אידייאלי ואובייקט רודפני. בغالל מגנון הפיזול, תחושת התמייה והנטישה מתחלפת בין בני הזוג שחשים שאם המטפל לא מזודהו איתם באופן מוחלט הוא נגדם. בסופו, המטפל חש מנוצל על-ידי בני-הזוג שבו הוא כביכול תומך. אותו בני-זوج לוקח את דבריו המטפל, מעותם אותו ומשתמש בהם לצרכיו ובעיקר להתקפה על בני הזוג, אלא כל התבעונות פנימית או לקיחת אחרים.

Disk מתראר את תהליכי ההשלה מתוך חוויתו של מטפל זוגי: "בפניה עם שני בני-הזוג, ההשלה ההודידית יכולת להוביל לחסור וודאות אצל הצופה – מי מבני-הזוג הוא המשיל... – תוך דקות ספורות, בני-הזוג משליכים בחזהה וה על זה האשמה והשלכה פרנוידית זהה" (28, עמ' 69). התוצאה היא מטפל, גם מטפל מנוסה מאוד, המצא עצמו מבודד, חסר ביטחון בעצמו, בניסיונו ובתחושיםיו (4). לעיתים, בני-הזוג יוצרים ברית בה שניהם 'טובים' והחוץ 'רע'. לעיתים, הזוג שאינו יכול לשאת את החדרה משיליך הכל על המטפל, חש רגוע יותר ומפוזס, הם פונים אחד לשני ומתקיפים את המטפל. ההתקפה על

ובאו-ביבוקטים הפנימיים הרעים שלו, ביכולתו לאחוב וביכולתו לתקן מפחיתה את החדרה מאובייקטים רודפניים פנימיים וחיצוניים ומחזקת את האינטגרציה בין האחוב לשינוי. בני-הזוג אינם מנעים או נבהלים מ탈ות, משונות ומקונפליקט, אלא מסוגלים לראות בכך הזדמנויות להעשיר את אישיותם ולתת לאחר לבטא למען רגשות, שהם מתקשים או חרדים להביע בעצם. כשבן-זוג אחד פוגע בשני והוא מכיר בפגיעה של الآخر ובכורה שהוא פגע, נוצרת האפשרות להרגיע, לשקס ולפיס את השני ובכך לתקין. ככלומר, התקין הבוגר מעוגן באבה, באמפתיה ובכבוד הדדי בין בני-הזוג. התקין הוא חלק חיוני מהיכולת להעניק אהבה ולקבל אהבה, לענג ולהתענג, לנחים ולהתנחים ולהיות בשלום עם ההרשות, והשנה (1).

היבטים קליניים-מעשיים

אני מוצאת כי התיאוריה של קלין עוזרת מאד בהבנת דינמיקה זוגית ובמיוחד בהבנת זוגות שדפוס מערכת היחסים מאופיין ביחסים אובייקט פרימיטיביים. קלין מתרארחוויות הנובעות משיחזור יחסי האובייקט המוקדמים. החדרה, הרודפנות, הפחד מהאגורטיה, הפחד מצורות-העין, CISLON התיקון והאiom על הקיום. התיאורים מסבירים את העוצמות הרגשות הగבוהות המאפיינות את הדינמיקה הזוגית ומאפשרים פיתוח כלים המסייעים לבני-הזוג, בנפרד וביחד, להגיע להבנה, קבלה, צמיחה ושינוי.

לפי קלין, שני מתרחש ב'כור ההיתוך' של יחסי העברה וההעברה-הנגדית, המהוות מקור מידע חשוב ומספקות גישה לעולמות הפנימיים של בני-הזוג ולאינטראקציה הזוגית (24). קלין מדגישה כי טיפול יש לחבר לחוויות המקדמות, ודרך הקשר הטיפולי המטפל מפנים את המטפל כאובייקט פנימי טוב. המטרה בטיפול זוגי היא לעזר לבני-הזוג להפנים את המטפל וגם אחד את השני כאובייקטים טובים. הופנה של אובייקט טוב מהוות בסיס לביטחון עצמי, לביטחון באחרים ולהכרה בתחום באובייקט האבה. אובייקטים מופנים טובים מאפשרים מעבר מעיסוק בחרדות היישרות של האני להכרה בבן-הזוג – אובייקט האבה – כשלם ונפרד (6, 13, 22, 25).

בטיפול זוגי העברה יכולה גם מצד בו שני בני-הזוג יוצרים עם המטפל 'משלש' בו הם אחים ו'ילדיו' של המטפל. תחרות, קנהה או צורות-ען באים לידי ביטוי ביחסים הטיפוליים. "הנקנה ממשעה הפחד של הפרט לאבד את אשר לו, צורות-ען ממשעה התיסרטו של הפרט מכך שלאחר יש את אשר הוא מבקש לעצמו" (23, עמ' 247).

הנקנה באה לידי ביטוי אצל הזוג טוביה (התאומה החברותית יותר מכתריאל) וכתריאל כאשר כתריאל, הבן היחיד המסייע והשתקן, החל להשתנות בזוגות ובקשר עם המטפל. טוביה התקשתה לקבל את השינוי "פתחותם, כתריאל מדבר איתה, אני מפחדת ששכחת אותה". השינוי של כתריאל לא הוכחש וטובה בילה לומר "אני רוצה שהוא ימשיך בשינוי מבלי שהוא יפגע במקום שלי".

שכן השלכות מחייבות את האני ומשבשות את התפיסה של בן-הזוג כאדם שלם, נפרד ואוטונומי. בזוגיות מדובר, כאמור, בתפקיד הדדי בו המקביל הוא גם משליך ולא רק חלק בפנטזיה של מישחו אחר. הזוגיות היא המרכיב שבו מופעלים ומשוחזרים יחסיו האובייקט המופנים המוקדמים. הטיפול היזוני הוא המרכיב שבו ההשלכות, האשומות, כעסים וחרדות שמושלכים, מוכלים אצל המטפל הזוגי ומהם מוחזרים לכל אחד מבני-הזוג באופן שוביל להכיל זאת. האתגר עברו המטפל הזוגי הוא לעוזר לכל אחד מבני-הזוג להכיל את החלקים מעוררי החרדה והמוחשיים של העצמי, שהושלכו על בן-הזוג (3, 4).

חשיפתם והתהרטם של דפוסים שלילתיים תלויים בהפתחות יחסיו האובייקט של בני-הזוג. לזוג עם יחס אובייקט בוגרים יש הבחנה עצמית רבה יותר, ומודעות לדפוסי ההשלכה, המאפשרים אינטגרציה המסיעת לצמיחה פסיקולוגית אישית וזוגית. ביחס זוגיות פרימיטיביים, חסורה יכולת למודעות ולקיות אחריות. כאשר האדם משתק על בן-הזוג את כל הרע, בון-הזוג הופך למאים, ואילו האדם עצמו נותר חסר יכולת להזות היבטים אישיים ולקיים אחריות על רגשותיו, מחשבתו ופעולתו (27). בני-הזוג מתמודדים עם האיום הנובע מההנחה קיומו הנפרד של כל אחד מהם באמצעות תחושה של אחדות (6). במצב זה אמביוולנטיות, אי-הסתמה או שנות קלשי, הופכים לבתיהם נסבלים. אם אחד מבני-הזוג אינו שותף לתפיסה עולמו של בון-הזוג الآخر, הוא נחווה כאובייקט רודפני ומתחלק שלא מעניק הגנה מספקת, טועה וחסר יכולת לתפות את המציגות, והתגובה כלפי היו תקיפה או נתק. כל מחלוקת הופכת למאבק כוחות ולקונפליקט קיומי חריף בין הטוב לרע, חיים למות (27).

אחד הכלים החשובים לצמיחה זוגית היא יכולת לעיצוב סמלים. יכולת זו היא גורם חשוב בהפתחות התקשרות בין בני-הזוג לאחר שהוא שחה מאפשרת הפרדה בין המציגות הפנימית של כל אחד מהם, לבין המציגות הזוגית, ובין המציגות החיזונית. הפרדה, המאפשרת לאדם להבדין כי הפנטזיות הדרסנית הן פנימיות ואני מתרחשות באופן קונקרטי. הפרדה גם מאפשרת לאחר להופיע כיישות נפרדת ושלה המשוחררת מהסמלים (מחשבות, רגשות) שהושלכו עליה. אצל זוגות החיים בעיקר בעמידה הדיאכונית, הזוג מסוגל להבדין, לקבל ולהכיל האחד את השני מליל להיבלו ולאבד את העצמי (16, 20). אצל זוגות שהיכולת לעיצוב סמלים אינה מפותחת, החשיבה הקונקרטית יוצרת בילבול בין הסמל למה שמשמעות. בילבול, המוביל להגברת של חרדה ונוקשות ולקושי לתקשר עם בון-הזוג (16). אין תחושה של אני צופה, המפרש ומתווך בין החוויה לאפשרויות התרגומים השונות שלה. האדם מרגיש כי שלו היא החוויה האפשרית היחידה. כמו כן האדם מרגיש כי לא יתכן שהחוויה מיצגת חלקים פנימיים בעלי ממשמעות בשביבו. בני-הזוג אינם מבינים כי המריבה במציאות

המטפל יכולה להיות דרך תגובה לפרשניות. הרס הפרשניות פועל על רצף שנע בין הפחתת ערך ישירה ותוקפת, לבין הסכימות כביכול, אלום, בפועל הפרשניות אין נחבות באמת ואני משפייע על שינוי. כשהמטפל מצליח להכיל את השלוות של הזוג, הוא מאפשר להם לשאת בזרה טובה יותר את החרדה, הכאב והאכזה הכרוכים במערכת היחסים.

המטפל הזוגי נותן מקום ומרחיב לכל אחד מבני-הזוג כישות נפרדת וייחודית, ובמקביל מתייחס לשות הזוג. הטיפול הזוגי נוגע בצריכים, המשאלות, הנטזיות, הכאבים והחרדות של כל אחד מבני-הזוג ושל דגש על השונה ועל המשותף. העבודה על השונות והדמיון מסייע להכיר את העולם הפנימי של כל אחד מבני-הזוג ולהת מקומם לכל אחד מהם באופן שאינו מעורר חרדה והרנסות. המטפל הזוגי פונה לכל אחד מבני-הזוג בשאלות המתיחסות לדעתו, תפיסתו ורגשותיו, מה הוא אהוב, ומה קשה לו בנסיבות מסוימות? מודיע ומתי הוא חש בקורת ותתקפה? האם היחסים מזכירים לו מראות יחסים אחוריים? המטפל הזוגי עוסק בהשבה להשלכה ולשיחזור "כאשר מפרשים את ההווה המוטפל לעצם קרובות זיכר בסצנות מהעבר... או שישפר על אפיוזדות מה עבר... כאשר אנו מפרשים את ההווה, מערכת יחסינו של האובייקט הפנימי שלו משתנה" (26, עמ' 87). עבודה זו מאפשרת לשני בני-הזוג לבחון כיצד השונות והדמיון יוצרים זוגיות המשוחררת את יחסיו האובייקט המוקדמים. המטפל הזוגי מציב על דפוסי אינטראקציה שחוזרים, משקף ומקד את שימושות התגובה הרגשית וכיצד הכוחות הלאמודעים והחרדה 'מעילים' מתקיך ווגש מחדש. המטרה היא למנוע את השיחזור ולאפשר שינוי וצמיחה.

דוגמה: לטובה אחות תאומה. בילדות, טוביה הייתה החזקה והחברותית בין השתיים, אלא שכילוי יהודיות הוכח וטובה נדרשה לוותר על דברים רבים ריבם למען ובגלל אותה, כתריאל, בעליה הוא בן חי. הורי עבדו קשה בילדותו והוא הווה בידיות עמוקה שהשראה אותו עם כמיהה לקשר, מחד, ומאייר, סגירות ותחווה שהוא חייב לסמך רק על עצמו. כתריאל ראה ב'אותומי' של טוביה התגשות חלום, בדיק שמו שטובה ראתה בגין היחיד את חלומה. הוא הגיע לזוגיות עם צורך בחיבורו אמיין, ואילו לה, החיבור האמיין היה מקור לחדרה ודאגה לאחר תוך איבוד עצמה. בעוד שההתלות של כתריאל בטובה עקב הצורך העצום בקשר ובהאומות החמיין מאוד לטובה. החדרה של טוביה נחווה אצל כתריאל כנטישה שונתת תוקף לחוויה הברידות שלו ולחויה שהוא בלבד בעולם. נוצר מעגל שבו, הן קירבה והן מרחק, הן הדמיון והן השונות מעוררים חרדה.

המטפל הזוגי מבחן את התהיליך שבו מתרגמים העולמות הפנימיים של כל אחד מבני-הזוג זה בזו, נתן מקום ומרחיב לכל אחד מבני-הזוג ומתרחב באופן שאינו משוחרר, אלא יוצר חוות מתקנת ושינוי. התערוכיות במהלך הטיפול הזוגי חייבות להתקדם בשימוש הזוגי בהשלכות,

תודה ופתחה דיאלוג פנימי וחיצוני המאפיין יחסים זוגיים בוגרים. אדם בעל יכולת לחוש הכרת תודה, חווה עצמו כנדיב ויכול להינות מהנדיבות של בן- הזוג. בטיפול זוגי חשוב לעודד נתינה אחד למען השני רק לאחר שיש בשלות להכרת תודה. אם אין בשלות, צורת-העין מפריעת, חוסמת ואינה מאפשרת להרגיש נתינה להינות ממנה ובוודאי לא להתחלק בה עם الآخر. כך קורה שגם אם בן-זוג משקיע בנינה, הנתינה לא יכולה להתקבל ולהיות מוכרת עליידי המקבל מה שגורם לתסכול עמוק וחווית התקפה. הכרת תודה קשורה, כאמור, גם לקבלה של העצמי כדמות המכילה טוב ורע, חזק וחלש, שכן בה הכלול והיא זקופה לאחר למילוי צרכים, מבלי שתלוות זו הורשת. תחילה זה אפשר לחוות, לכואוב ולהתמודד עם החסכים ועם הקונפליקטים הבלתי פתרורים של מערכות היחסים המוקדמות. מתאפשרת בניית אובייקטיבים פנימיים טוביים המובילים לשלווה, טיפול ובריאות נפשית (6).

כינושאים מאושרים:
"יחס אהבה מספקים ויצבים... היקשרות عمוקה, יכולת הקרבה הדידית ושיתוף בצעיר ובהנאה, בתחום עין ובונג המיני" (2, עמ' 61-60).

סודות :

1. Klein M., Riviere J., Love, hate and reparation. London, Norton, 1937.
2. Kleinin מ., אהבה, אשמה ותיקון. מתוך: כתבים נבחנים. תל-אביב, תולעת ספירט, 2002.
3. Ruszczynski R. (Ed.), Psychotherapy with couple: Theory and practice at the Tavistock institute of marital studies. London, Karnac Book, 1993.
4. Ruszczynski R., Fisher J. (Eds.), Intrusiveness and intimacy in the couple. London, Karnac Books, 1995.
5. Bion W., Attacks on linking. Int. J. Psychoanal., 40: 308-315, 1959.
6. Klein M. (1946). Notes on some schizoid mechanisms. In: Mitchell J. (Ed.), The selected Melanie Klein. New York, Free Press, 1986.
7. Scharff D., Scharff J., Object relation couple therapy. NJ, Jason Aronson, 1991.
8. Grotstein J., Who is the dreamer who dreams the dream. NJ, The Analytic Press, 2000.
9. Grotstein J., Projective transidentification: An extension of the concept of projective identification. Int. J. Psychoanal., 86: 1051-1069, 2005.
10. Zinner J., The implications of projective identification for marital interaction. In: Scharff J. (Ed.), Foundation of object relations family therapy. NJ, Jason Aronson, 1991.
11. Klein M., Contribution to psychoanalysis. New York, McGraw-Hill, 1964.

החינוך, שהיא אצל רוב הזוגות על דברים פשוטים ויום- יומיים, מייצגת מרכיב פנימי המשחזר את יחסי האובייקט המוקדמים. לדוגמה, כשהייתה מתאר שכשנירה הולכת לפניה הדבר נחווה כגבירה. שמה חווה את נירה הישנה כנקנית, ואת הזעם שלו כmphid.

כשיש יכולת לעיצוב סמלים ניתן לנתח את החוויה היומית-זומית כחויה הפנימית הנובעת משיחזור היחסים המוקדמים ולהפרידה מהחויה האקטואלית של היחסים. השאלות הטיפוליות מתמקדות במא משמעות ההליכה לשינה בשביל כל אחד מבני-הזוג? מה החוויה? המעבר הואה לשיחה הפנימית ומכאן לשיחזור ולנטישן למעבר להוויה (אני קוראת למצבים אלה 'מריבות אקטואליות'). בשלב הבא תשומת הלב מופנית לשאלת האם בן-הזוג אכן התכוון ואו היה מודע לפרשותו שניתנה והאם יש אפשרות לקבל ולהכיל הסבר אחר וחוויה אחרת. תחילה זה מוביל בהדרגה להבנה של החוויות ולקבלה רבה יותר של העצמי והאחר. קבלת העצמי והאחר מובילת להഫחת ההשלכה, לחיזוק הבדיקה בין העצמי לבן-הזוג ולשינוי בעולם הפנימי של יחס האובייקט (4).

אחד האתגרים בטיפול הזוגי הוא מערכת יחסים מחוץ לנישואין. קלין מתייחסת ליחסים מחוץ לנישואין וטענת כי הניאוף (infidelity) קשור "להפניית עורךחו וונשנית לאדם אהוב, הנובעת בחלוקת מהפחד מפני תלות ... בעוזרת הניאוף האדם מוכיח לעצמו כי האובייקט האהוב שהוא חושש כי יהרוס אותו באחבותו וחמדנותו, אינו חוני שהר הוא יכול למצוא חילוף שלפיו הוא חש יגשות יוקדים אך שתיים" (2, עמ' 71).

בטיפול הזוגי, יש להתייחס לפגיעה בעולם הפנימי של כל אחד מבני-הזוג. החוויה היא התקפה על העולם הפנימי הגורמת לאדם לאבד את האמון בעולם וatat האמון עצמו. מטעורות חרdot לא רק מאובדן אובייקט האהבה, אלא גם חרdot וראשונות של אובדן הערך העצמי או אובדן העצמי. התגבותה הן קנאה או צורת-עין. בשלב הסכיזו-פרנוואידי צורת-העין הכרוכה בתחששות התמרמות, קיפוח וחרדה עצומה מובילת לצורך להרים את בן-הזוג לפני שהוא אותו. מתחודרת חרדה רבה שאינה מאפשרת דיאלוג כלשהו. בשלב הדפרסיבי כשים תחושת בעלות על אובייקט פנימי טוב, פחדה פחד מחלות ומאובדן בן-הזוג האהוב, יש יכולת לנצל דיאלוג זוגי גם כשהנקאה מתחודרת (2, 12, 6, 27).

בטיפול הזוגי, דרך הכללה, חמללה, סלחנות וקבלה, בני-הזוג יכולים את יכולתם לתקן. בטיפול זוגי המושג תיקון בא ידי **ביטוי בדרכיהם** בהם מסתיהם מריבה או חילוקי דעת בין בני-הזוג. האם בני-הזוג מרגשים מובנים, טובים ובועל ערך או הרסנים ורודופים? (19). התיקון מתרחש גם בתוך היחסים בין המטפל למטופל, וגם בין בני-הזוג בתוך החדר הטיפולי ומהוצה לה. חוות התקיקון מאפשרת הכרה בתלות בני-הזוג, המובילת להכרת